

De tvangsflyttede

*-Deres oplevelser. Deres viden og meninger om Grønlands
Forsoningskommission*

Bachelorprojekt af Benedikte Møller Olrik
Afdelingen for Samfundsvidenskab, Ilisimatusarfik

ECTS point: 22,5

Vejleder: Steven Arnfjord

Afleveringsdato: 16. September 2021

Indholdsfortegnelse

<i>-Deres oplevelser. Deres viden og meninger om Grønlands Forsoningskommission</i>	0
1. Indledning	2
2. Problemfelt	3
2.1 Problemformulering	3
2.2 Afgrænsning	4
3. Baggrund	4
4. Begrebsafklaring	5
4.1 Kolonialisme	5
4.2 Postkolonialisme	5
5. Teori	6
5.1 Edward W. Said	6
Frantz Fanon	7
6. Metode	7
6.1 Interview som metode	7
6.2 Kvaales syv stadier i interviewundersøgelser	8
6.3 Fordele og ulemper med valgt metode	8
7. Historisk baggrund	9
7.1 G-50 og G-60	9
7.2 Eftervirkninger	10
7.3 Nedlagte bosteder	11
7.4 Qullissat	12
7.5 Uummannaq Thule	13
7.6 Grønlands Forsoningskommission	14
7.7 I dag	16
8. Analyse	16
9. Sammenfatning	22
10. Diskussion	23
11. Konklusion	26
Referencer	28
Bilag	29
Artikler	31

1. Indledning

En start på en udvikling for Grønlandernes Land 'Kalaallit Nunaat' begyndte da Hans Egede gjorde Grønland til en koloni 1721, i takt med at gøre folkene kristne begyndte en moderne livsstil at tage over. I gennem 200 år var der en langsom udvikling af landet, men det var først efter 2. Verdenskrig at der sattes en udvikling i fuld gang. Grønland blev i takt med den stærke udvikling en del af verdenssamfundet. Grønland som før havde været en dansk koloni blev ved grundlovsændring den 5. juni 1953 en del af riget (Olsen 2005:41). Grønland blev en amt i Danmark. Og der er meget der skulle sættes i gang, befolkningen skulle gøres danske og man begyndte at flytte fra fangerkultur til arbejderkultur.

En industripolitik tog til med en kraftig urbanisering byernes befolkning som før var 45% af befolkning blev til mere end 70%. Der var 132 bygder i 1960 og dette faldt til at blive til kun 99 bygder i 1981. (Dahl 1986: 22)

Her i den seneste tid har forsoningskommissionens betænkning blevet diskuteret en del igennem nyheder, sociale medier og i blandt folk. Kommissionen afleverede sin betænkning til Naalakkersuisut efter at have arbejdet med det igennem tre år også blev betænkning offentliggjort d. 8 december 2018. Betænkningens anbefaling nr. 6 er noget jeg fik interesse for at vide mere om, som kommissionen skrev under anbefalingen:

*"Nogle borger (...) har overfor Forsoningskommissionen udtrykt, at det vil være på sin plads at de får en undskyldning for den behandling, de har været udsat for i udviklingens navn, De fortæller, at de har oplevet overgreb i form af tvangsflytninger, eksperimenter og følelsen af at været andenrangs borgere i eget land."*¹

Jeg blev betaget af dette og stillede et spørgsmål, hvad er det for en undskyldning der skal til? Hvad har den grønlandske befolkningen oplevet og som har brug for at blive undskyldt for? Efter jeg læste lidt mere på det, fandt jeg ud af at denne undskyld skulle være for de forskellige eksperimenter den grønlandske befolkning i 1950'erne og i 1960'erne har oplevet da Grønland skulle moderniseres.

Jeg kendte allerede nogle som er blevet tvangsflyttet fra deres hjem til et nyt sted, men jeg havde egentlig ikke den store viden om hvad de har oplevet, derfor interessere jeg for at vide mere om dette.

---

¹ Grønlands Forsoningskommission s. 46

2. Problemfelt

1950'ernes og 1960'ernes hænders konsekvenser til befolkningen diskuteres stadig i nutiden. Konsekvenser har man både gavn af og skadet af eller man nu til dags har senfølger af. Da Naalakkersuisut anså det vigtigt blev en Forsoningskommission nedsat. Herefter blev betænkningen præsenteret i 2017. Det er vigtigt, at man i samfundet taler om hvad der skete dengang, hvordan var situationen i det grønlandske samfund at det skulle ende med at grønlanderne blev tvangsflyttet. Man bliver også nødt til at diskutere, de følelser borgerne havde efter lukninger af byerne og bygderne, disse oplevelser vores forfædre havde skal tages op for at man fortsat kan udvikle positivt fremad. Forsoningskommissionen har til opgave at tage op med de hændelser der skete i kolonitiden, da der skete en massive udvikling som så fik konsekvenser for befolkningen. Forsoningskommissionens en af opgaverne er at tage op med de følelser de tvangsflyttede oplevede, men kender de tvangsflyttede til forsoningskommissionen? Og tror de at dette vil gavne befolkningen og dem selv?

2.1 Problemformulering

Jeg skal i denne opgave undersøge hvad mennesker der er blevet tvangsflyttet oplevede under tvang flyttelse og hvad de oplevede efter at blev tvangsfjernelsen.

*"De borgere, der er blevet tvangsflyttede, har ikke fået rettidig information og de har heller ikke givet deres samtykke til flytningen."*²

Hvad skete der i befolkningen siden folk skulle tvangsflyttes til større byer også vil jeg gerne undersøge hvordan de har følt sig i den tid og om de har senfølge. Samtidig vil jeg også undersøge om de personer som har været tvangsflyttet har en ide om hvad en forsoningskommission er.

Der gives forskellige meninger om forsoningskommissionen, der er nogle som tror at det ikke vil være til nytte også er der også nogle som tror at det vil være til gavn. Men hvordan føler de tvangsflyttede over denne kommission?

-Hvad skete i Grønland siden byer og bygder blev lukket?

-Hvilken følelser opstår efter tvangsfjernelsen?

-Personer som blev tvangsfjernet fra deres hjemsted, ved de om Forsoningskommissionen?

---

²Grønlands Forsoningskommission s. 73

-Synes de at, det er vigtigt at der findes Forsoningskommission og at Forsoningskommissionen vil gavne samfundet?

2.2 Afgrænsning

Jeg skal i denne opgave anvende kvalitative interviews i min undersøgelse af den problemformulering, jeg har stillet det frem. Min synsvinkel til undersøgelsen omhandler tvangsflyttedes egne oplevelser, hvordan oplever disse tvangsflyttede forholdene dengang. Ved de noget om Grønlands Forsoningskommission og dens arbejde.

3. Baggrund

Ved Grundlovsændring i 1953 blev Grønlands status som koloni ændret til som en del af dansk riget. Under og efter denne tid nedsatte man kommissioner, der udgav forskellige planer omkring at moderniser og udvikle Grønland. En del af planen var at ændre befolkningens bosættelsesmønstre, at bygder og byer skal reduceres, og koncentrere befolkningen i åbentvands byerne. Der skete en del tvangsflytninger under moderniseringsprocessen. Mange oplever at blive tvangsflyttet, og kan huske som om det var sket i går. De har aldrig fået at vide hvorfor disse bosteder blev lukket, nogle af dem har fået undskyldning og erstatning af Danmark.

Efter Landstingsvalget i 2013 blev tre partier enige med at der skal oprettes en Forsoningskommission, der kan oplyser postkoloniales eftervirkninger. I 2014 nedsat man Grønlands Forsoningskommission. Kommissionens opgave er at man skal forstå og lært af hvad der skete i samfundet efter at Grønland blev en del af riget. Kommissionens medlemmer skal aflevere anbefalinger, som måske hjælpe nutidens Grønlandske samfund. Og i 2017 afsluttede kommissionens opgave med en del anbefalinger

4. Begrebsafklaring

4.1 Kolonialisme

Koloni er fra latin *colonia*, som kan betyde 'landgård' af *colere* der betød at dyrke. Ordet blev oprindeligt brugt til tilkomne bosættere opdyrkede et fremmede landområde. (Brimnes 2017:58) Begrebet *kolonialisme* er når et land har kontrol over for en fremmed land, dermed havde gjort den fremmed landet til et koloni. Der er tre ting der fremhæver kolonimagt. Den første er en geografisk specifik magtrelation, som omfatter former af uformel kontrol uden krav over for de kontrollerede områder. Andet er et fremmedherredømme, hvor kolonimagt og kolonien har forskellige samfunds baggrunde. Den tredje er, hvor den der har kolonimagten og kolonien har forskellige udviklingsniveauer. (Conrad 2012:44-45)

4.2 Postkolonialisme

Begrebet postkolonialisme består af præfikset post- og kolonialisme. Når en kolonimagt har dominans forhold til et helt andet land, er det så kolonialisme. Selvom præfikset *post* kan betyder 'efter', postkolonialisme betyder nødvendigvis ikke at kolonialismen er overstået. Den tidligere koloni er stadig afhængig af moderlandet. Der menes at hvis man skrive postkolonialisme uden bindestreg, kolonialisme er der stadig, selvom kolonitiden er ophørt. Mens hvis man skriver den med bindestreg, så er det *efter* kolonitiden. (Hauge 2007:8)

Postkolonialisme har et bredt tilgange inden for litteratur, kultur og historiefagerne. Begrebet postkolonialismen er en samlebetegnelse for en lang række forskellige teorier, teorierne kan være modstridende. Der findes ikke bestemt en metode til at beskrive postkolonialismen. Der betegner landenes tid efter officielt at landene er ikke længere koloni. Men kolonimagten har stadig magten og havde indflydelse til afkoloniserede lande. (Hauge 2007:7) Den kan forstås sådan, at den tidligere kolonimagten har tendens domineredeforhold, hvor den undertrykte den tidligere koloniseret samfund. De tidligere koloniseredes følelser formede til mindreværdsfølelser, hvor de prøvede at tilpasse sig til de tidligere kolonimagtens normer.

Postkolonialismen forekommer bekendt at de koloniserede oplever stadig at under kolonimagten. Kolonimagtens sproget bruges dagligt og måske også i administrationen, de koloniserede samfund far ofte tosproget. F.eks. Fanon som blev født i fransk koloni, skrev han sine bøger på fransk.

5. Teori

I dette afsnit redegøres med Saids og Fanons postkoloniale teorier, med fokus på hvad der skete dengang i de grønlandske samfund.

5.1 Edward W. Said

Edward W. Said (1935-2003). Han er eksil-palæstinenser, opvokset i Ægypten og er vestlig uddannet, og han har et stort politisk optagethed i konflikten mellem israelere og palæstinensere. Hans bog *Orientalisme* udkom i 1978, og den blev skrevet på et tidspunkt, hvor alting lå i ruiner, efter seksdageskrigen i 1967 og libanesiske borgerkrig i 1970'erne. Han begyndte sit analyse om orientalisme, hvor vestlige medier retter vreden til alle arabiske lande pga. oliekrise og terrorisme. (Botofte & Jensen 2006:43)

Edward Saids bog *Orientalism* udkom i 1978. Han som litteraturkritiker undre sig over, hvordan Orienten blev repræsenteret, Said forsøger i sit studie at definere, hvordan Vestens syn på Orienten udstilles med falske version og blevet til objektiv viden. Og hvorfor Vestens version om Orienten, kunne ikke genkendes fra selve Orienten. "*Orientalismen er med andre ord en vestlig metode til at dominere, omstrukturere og få magt over Orienten*"³ Said mener Vestens opfattelser af Orienten kan have påvirkninger af skjulte interesser, kunne gavne Vesten. De skjulte interesser kan gavne Vesten, og de skjulte interesser kan være; økonomi, international politiske- og sikkerhedsforhold, og endda militær imperial. Han mener også at Vesten mener at Orienten kan ikke selv, og derfor må Vesten hersker over Orienten.

Der er 4 grundlæggende dogmer omkring Vestens definitioner om Orienten.⁴

1. den absolutte og systematiske forskel mellem Vesten der er rationel, udviklet, human, og overlegen, og Orienten, der er afvigende, uudviklet og underlegen.
2. Abstraktioner om Orienten, navnlig sådanne, der er baseret på tekster, som fremstiller en "klassisk" orientalsk civilisation, altid er at foretrække frem for direkte belæg, der hentes fra moderne orientalske virkelighed.
3. Orienten er evig, ensartet og ude af stand til at definere sig selv. Det antages derfor, at en yderst generaliseret og systematisk terminologi til at beskrive Orienten fra et vestligt perspektiv er uundgåelig og derfor videnskabeligt "objektiv".
4. Orienten i grund og bund enten er noget, der skal frygtes eller kontrolleres.

---

³ Said 2002:29

⁴ Said 2002:340

Frantz Fanon

Frantz Fanon (1925-62) er født i Martinique som var fransk koloni i Caribien. Han var psykiater, filosof og aktivist, som deltog i algerisk frihedskamp.⁵ Ligesom Said er Fanon har et stor indflydelse i postkolonialismens teori. I sin bog, som også er hans hovedværk *Les damnés de la terre 1961*, på dansk *Fordømte her på jorden 1968*, kritiserer han kolonialismen og analyserer psykologiske konsekvenserne af kolonialisme. Her viste han spændingsfeltet mellem kolonimagten og koloniserede. I bogen opfordrer han, at kolonialismen skal bekæmpes med hvad som helst midler og at indfødte skal løsrydes fra kolonialismen.

Jean-Paul Sartre skriver i Fanons bog *Det fordømte her på jorden* i forordet, at kolonimagten laver om på de koloniserede, hvor de føler sig værdiløse, en ny identitet som ikke kan ingenting og en nyt sprog, som er kolonimagtens sprog. Sartre skriver også at koloniseringen har skabt modsætningsforhold mellem kolonimagten og de koloniserede i samfundet. Dermed skabte den også fordomme og grupper i samfundet.

6. Metode

6.1 Interview som metode

Jeg har valgt at benytte en kvalitativ undersøgelsesmetode. Da jeg vil henvende mig direkte til informanterne. Ved at bruge kvalitative metode kan jeg få respondenterne til at uddybe deres svar hvis jeg føler at der svarene er mangelfulde. Jeg valgte at bruge personinterview, hvor jeg sendte spørgsmålene via Messenger. Jeg sendte dem via Messenger fordi informanterne bor i andre byer og to af dem i Danmark. Jeg valgte enkeltperson interview, frem for gruppeinterview, da jeg vil gerne vide, hvordan de har oplevet tvangsflytningen og hvordan er informanternes viden om Grønlands Forsøningskommission, uden at påvirkes af andre informanter.

Da jeg skulle til at finde informanter, bruger jeg sociale medier, for at finde personer som vil besvare spørgeskemaet. Jeg var medlem i forskellige grupper, som datter af en der er født i Qullissat. F.eks. *Qullissat* og *Qullissarmiut kinguaavi (efterkommere)*. Der ledte jeg efter, der vil besvare mit spørgeskema. Da dem der vil gerne bor i andre byer og et par i Danmark, sendte

---

⁵ Fanon, 1968 bagsiden

jeg spørgeskemaet, som de skal besvare. Jeg har ingen krav til dem ang. tid. Jeg ville have at de skal have tid, og nogle af dem skriver igen et par dage efter, hvad de har glemte at skrive.

6.2 Kvaless syv stadier i interviewundersøgelser

Kvaless syv stadier i interviewundersøgelser består af:⁶

- 1) Tematisering, 2) Design, 3) Interview, 4) Transskribering, 5) Analyse, 6) Verificering
  - 7) Rapportering
1. Her formulere jeg og beskrive undersøgelsens formål og emne. Jeg beskriver også hvad jeg ønsker at undersøge og hvorfor.
  2. Her forbereder jeg hvordan skal undersøgelsen ser ud. Her skal jeg tænke på, hvad vil jeg opnå med den viden.
  3. Inden jeg arbejde med interviewene, gennemtænke jeg vinklerne på den viden jeg søger.
  4. Efter interviewet skal hele den mundtlig samtale transkriberes til en tekst.
  5. Jeg vil under analysen analysere interviewet og diskutere svarene.
  6. Her vil jeg analyser resultaterne af besvarelser, og sammenligner dem. For at viser hvad skete med dem dengang. Derefter vil jeg skrive om de er brugbar.
  7. I den sidste vil jeg vurdere besvarelserne er relevante.

6.3 Fordele og ulemper med valgt metode

Jeg valgte kvalitativ metoden, fremfor kvantitative for jeg ville have uddybende besvarelser af informanterne. Altså hvordan de oplevede flytningen, og jeg ville kunne samtidig få dem til at uddybe deres besvarelser individuelt, ved at stille yderligere spørgsmål for deres svar.

Kvalitativ metode kunne hjælpe mig med at besvare det problemstillinger jeg stillede for denne undersøgelse.

Hvis jeg havde benyttet mig af kvantitativ metode, ville jeg nok have manglet informationer, nye viden som jeg ikke havde vist i forvejen og noget som kun informanterne kunne give mig svar på.

I det jeg har benyttet enkeltpersonsinterview var det også en fordel. For jeg fik det jeg gerne ville vide. Informanternes oplevelser, da de blev tvangsflyttet og efter flytningen, samt deres personlige meninger og viden om Grønlands Forsoningskommission, uden at påvirket af andre mennesker.

Idet jeg har valgt at lave dette interview digitalt ved at sende dem nogle spørgsmål havde det også en fordel. Dette har givet mig en mulighed om at kunne lave interviewet selvom de bor langt væk

---

⁶ Kvale 1997:94

fra hvor jeg var og nogle af dem bor jo et andet sted end i Grønland. Nogle af informanterne kontaktede mig efterfølgende for at fortælle at de var lettede over at de kunne skrive hvad de ville, uden at skulle tale og uden at blive hørt af andre, da de stadig kan have det svært at tale om deres oplevelser. De fortalte at det var meget befriende at skrive ned hvad de havde oplevet og det var meget vigtigt for dem at jeg var interesseret i at høre om deres oplevelser dengang og nu.

Ulempen ved at benytte kvalitative metode, er at jeg ikke kunne få de præcise antal, for eksempel hvor mange af dem der har fået konsekvenser af deres oplevelser under tvangsflytningen. En af ulemperne er også at jeg ikke kunne se informaternes kropssprog når de læser spørgsmålene. Og jeg kunne ikke få dem til at omformulere deres svar hvis det var utydelig i deres svar. Samtidig kunne jeg ikke fortælle dem at de har misforstået spørgsmålet.

Jeg tænker også at jeg kunne havde benyttet mig af en gruppeinterview, for dette kunne har skabt en diskussion blandt de folk der er blevet tvangsflyttet, og de kunne også have sammenlignet deres oplevelser med hinanden. På denne måde kunne jeg havde observeret om de er denne samme oplevelse de har haft. Og hvis det var en gruppeinterview kunne de også have diskuteret hvad de hver mener om forsoningskommissionen og hvad de mener kommissionen kunne gavne for hele samfundet.

7. Historisk baggrund

7.1 G-50 og G-60

I 1948 blev der nedsat en Grønlandskommission, og ca. 2 år efter udgav kommissionen den såkaldte G-50 betænkningen, også kendt som industrialisering. I nyordningen blev der fremhævet flere punkter. Sundheds og boligmessigt forholdene skal forbedres, samt skolevæsenet. Skolevæsenet skulle forbedres, så grønlandske børn kunne overtage styringen af den nye moderne og udviklet Grønland. Udviklingen af erhvervslivet, hovedsageligt af fiskeri og infrastrukturen. Landets mange byer og bygder skal reduceres, dermed skal befolkningen skal koncentreres i de åbentvands byerne: Sisimiut, Maniitsoq, Nuuk og Paamiut, de byer anses som at have de bedste muligheder at udvikle fiskeri produktionen. (Olsen 2005:33)

Dengang var tuberkulosen og uhygiejniske boliger meget udbredt i landet, der medførte dårlige befolknings sundhedstilstand. For at forbedre sundhedstilstand opførte man boligblokke og sygehuse, samt skolerne og udvikle infrastrukturen, især i de udviklings byerne. Pga. manglende grønlandernes uddannelsesniveau, drev de danskerne byggeaktiviteten. For at effektivisere erhvervslivet opførtes fiskefabrikker. (Dahl 1986:23) Grønlandskommissionen

anbefalede også at alkoholen skulle frigives. Under Landsrådsmødet var det flertal for forslaget, dermed blev alkohol frigivet i 1954. (Poulsen 2013 176-178)

Grønlandsudvalget G-60 skabes 18. februar 1960 og blev færdiggjort i 1964. (Olsen 2005:98-99) Betænkningen G-50 var indleder af forandre grønlændernes bosættelsesmønstre, efter G-60 er der stærkere koncentration af befolkningen, som var en af de betænkningens hovedmål. I Betænkningen G-60's udviklingsplanen står der som punkt 2;

”Stærkere koncentration om de bedst egnede byer. Investeringerne må i første række gennemføres i de områder af Grønland, der har de bedste erhvervsøkonomiske muligheder for forbedring af indkomsterne, og disse udviklingsbyer må udbygges, så der skabes rum for tilvandringer i et større omfang end i det sidste tiår.”⁷

Befolkningen blev koncentreret i de såkaldte bedst egnede byer med administrativ tvang, og i de byer byggedes boligblokke, hvor tilflyttere skulle bo i. (Dahl 1986 : 23)

Grønlandske befolkning var dybt uenig med at der skulle indføres den såkaldte fødestedskriteriet. Man håbede at nye landsrådsmedlemmer kunne ændre det, men trods rekordmange underskrifter imødekommes henvendelserne ikke. Det betyder så at personer som født udenfor Grønland, skulle have særlige lønvilkår, som betød at udsendte får mere løn, end grønlandske kolleger, selvom man havde de samme uddannelse og arbejde. (Olsen 2005 : 120)

7.2 Eftervirkninger

Med bedre sundhedsforhold samt mere hygiejniske boliger blev befolkningen steget med et højt hastighed. (Olsen 2005: 58) Dette stigende befolkningstal medførte at man manglede flere boliger, skoler, sygehuser, det betyder at landet havde et stigende mangel på arbejdskraft. Der tilkaldes flere danske håndværkere, læger, lærer osv.. for at arbejde i Grønland. De er mest tilkaldte danskerne der arbejdede med byggeaktiviteter, for dengang har Grønlandske befolkning har kun få uddannede mennesker. Med tvang flyttede man befolkningen fra bygd til by. Betænkningernes befolkningskoncentrations politik medførte at bybefolkningen steget 20 år senere fra ca. 45% til 70%. (Dahl 1986: 22) De tvangsforflyttede eller tilflyttere til byen måtte tage på arbejde på fabrikker og ufaglært arbejde, og anset tit som samfunds nederste, som har taget de *ubetydelige* jobs. Mændenes fastlagte roller som respekteret fanger og familiens forsørger blev erstattet af at være lønarbejdere i fiskefabrikker. Det er ikke let at skulle vænne sig til nye roller i de moderne byer, mens man havde været fanger ude i naturen, hvor man bestemte man alting selv. Også tilflyttere fra Qullissat, som før havde været

---

⁷ Betænkningen G-50

minearbejdere, anses som ufaglærte og dermed blev mange fabriksarbejdere mest i Sisimiut og Paamiut, såkaldte i de bedst egnede byer. (Haagen 1977 :42-43) Mange af tvangsflyttende eller tilflyttere følte sig ikke velkommen i deres ny by. Man blev råbt efter dem og blev mobbet at de skal rejse hjem. Hvor skal man så hen, hvis offentligheden har lukket for deres hjemby? (Sørensen 2013: 151-152)

Tilflyttere som stolede på sig selv, stolte og havde en stærk mentalitet, erstattes med usikkerhed og mindreværdsfølelser. Dengang var det normalt at føle sig som en blot tilskuer, til eget lands alt for hurtig udvikling, hvor de ikke styre selv. Næsten alting laves af tilkaldte udenlandske arbejdere, man har en følelse at at man kan ikke gøre en forskel og indflydelse for sit eget lands udvikling. Følelser som fremmed i eget land, hvor alting laves af andre, man får det svært at vænne sig til det. (Olsen 2005: 50-63)

Mange tilflyttere prøvede at glemme problemer de havde, ved at begyndte at drikke alkohol, selvom de har aldrig drukket det før, ligesom Magdaline Jeremiassens mand.

“Min mand, der aldrig havde drukket, begyndte på det, da vi flyttede til Ilulissat. Når problemerne voksede, gik man på værtshus, for så forsvandt problemerne for en tid.”⁸

De gælder også for Thorkild Jeremiassen som er tilflytter fra Qullissat. Hans selvværd var ikke særlig stor og følte som fremmede. Blev set ned, fordi han kommer fra Qullissat og havde ingen venner. Hans misbrugsproblemer med alkohol og piller varede i ca. 24 år, indtil han blev behandlet. (Sørensen 2013 : 160)

Selvom boligbyggeri skabte bedre sundhedsforhold og tuberkulose dødsfaldene reduceret, blev grønlandske boligstruktur ændres. Centralisering af de grønlandske befolkning er med til moderniseringen, man byggede boligblokke i større byer og lukkede mange bygder. Grønlænderne skulle nu bo i større samfund, hvor de før i tiden boede meget spredt i små samfund.

“Set i bakspejlet er det tydeligt, at udviklingen i 50'erne og 60'erne ikke tilnærmelsesvis tog tilstrækkeligt hensyn til de mennesker, det handlede om.”⁹

7.3 Nedlagte bosteder

Grønlandske befolkning har altid været vant til flytninger, da man altid jagter fangst dyr, der medførte forskellige bopladser blev forladt. Men disse nedlagte bopladser har usædvanlige historie bag sig.

---

⁸ Sørensen, side 152

⁹ Olsen, side 56

7.4 Qullissat

Qullissat blev grundlagt i 1924, da kulbrydningen blevet flyttet til Qullissat fra Qaarsuarsuit. Qullissat vokser og vokser. Der er 300 indbyggere i 1933 og i 1938 befolkningstallet steget dobbelt. (Sørensen 2013:60) Byen og befolkningen vokser og i 1935 bliver det muligt at få byggelån, da der manglede boliger. (Haagen 1977:6) Da befolkningen i Qullissat var på højeste tal, ligger det på 1.400 mennesker i 1966, og var sjette største by i Grønland. Tilflytterne til Qullissat har forskellige baggrunde. Befolkningen kommer fra hele Grønland, samt andre lande som Danmark, Skotland, Sverige, England osv. Dengang var Qullissat en moderne by, den havde biograf. Faktisk Qullissat var også den der fik først elektricitet i Grønland. Qullissat befolkningens sammenhold er noget unik, trods deres meget forskellige baggrunde. Den stærke sammenhold er nok fordi at alle er tilflyttere, alle er ligemænd og ingen er dominerende. De var meget stolte over at være Qullissarmioq. (Sørensen 2013:61) Der blev enige om at, byen Qullissat skal affolkes inden 1975, på grund af dalende kulforbrug og løbende kulminens underskud. (Haagen 1977:22) Befolkningen i Qullissat var uenig med at Qullissat skal lukkes og kæmpede forgæves imod. (Dahl 1986:51)

Efter dette år befolkningen blev langsomt færre og færre, og i 1969 befolkningstallet ligger 1.054. (Haagen 1975:24) Man kan sige at, lukningen af Qullissat var blevet symbol, for tvangsflytninger som skete i Grønland.

“En befolkning på 1.400 mennesker blev forflyttet og begivenheden står som et monument over lokaliseringspolitikken. Den lokaliseringspolitik, der blev grundlagt i 1960'erne, og som stiledede mod at koncentrere befolkningen i Grønland på færre pladser med gode erhvervsforhold.”¹⁰

Befolkningen i Qullissat blev spredt og flyttede til forskellige byer. Mange familier forblev i Diskobugten, men mange flyttede også til de åbentvands byerne, som ifølge kommissionen havde de bedste muligheder. Man får faktisk offentligt tilskud, når man flytter fra Qullissat. Tilskuddets størrelse variere, hvilken by eller bygd man har valgt som den næste bosted. Ved flytning fra Qullissat til de bedst egnede byer får man højeste tilskud.

---

¹⁰ Haagen, side. 5

Økonomisk støtte til flytning

Landsrådet har allerede for adskillige år siden vedtaget at yde økonomisk støtte til familier, der flytter fra >>uegnede til egnede bosteder<<. Således betales transportomkostningerne, og derudover ydes en >>flyttepræmie<<, nemlig et beløb af følgende størrelse :

500 kr. for flytninger indenfor samme kommune

1000 kr. for flytninger til en anden kommune. Samme beløb ydes ved flytninger indenfor samme kommune, såfremt der flyttes til en by med industrianlæg.

Indtil 2000 kr. i tilfælde af flytning til byer, >>hvor der er konstant mangel på arbejdskraft<<.

11

Man har ikke forsøgt at finde andre erhvervsmuligheder end kulbrydning i Qullissat, inden byen skulle affolkes.

“*Qutdligssat nedlagt den 4.10.1972*” Den 5. oktober 1972 meddeles at Qullissat blev officielt nedlagt, således blev byen affolket.

7.5 Uummanaq Thule

Den 5. juni 1953 skete noget stort for landets historie. Det skete grundlovsændring, der fik Grønland status som et af dansk amt. Grønland som har været dansk koloni siden 1721 skulle nu være en ligeværdig del af det danske rige. (Rosing Olsen 2015:41) Mens befolkningen i Grønland glæder sig over at ligestillet med danske befolkningen, da kolonitiden endte, havde Inughuit lige forladt deres bosted. Inughuit (*som befolkningen i Uummanaq kalder sig selv*) blev tvangsflyttet ca. 1 uge før, Grønlands kolonistatus blev ophævet. Den 25. maj 1953 under i et møde med Inughuit-befolkningen, deltog inspektøren, pastor og forbindelsesofficer. Deltagerne under dette møde kan huske at Inughuit-befolkningen i Uummanaq har 4 dage til at forlade deres bosted. 6 dage efter den 31. maj 1953 inspektøren meddelte departementschefen via telegraf at alle 30 familier har forladt Uummanaq. (Harlang, Lyng & Nielsen 1999: 89-90) Danske myndigheder brændte husene i Uummanaq året efter, for at undgå at befolkningen skulle tilbage til Uummanaq eller undgå at der skulle bruges til fangstrejser. De brændte husene uden ejernes samtykke. (Harlang, Lyng & Nielsen 1999: 126-128)

Allerede i 1951 planlagte danske myndigheder at befolkningen i Uummanaq skal tvangsflyttes. Året 1951 er også den man har påbegyndt at lave Thulebase anlægget. (Harlang, Lyng & Nielsen 1999: 66) Inughuit mister bare ikke deres bosted, men også deres

---

¹¹ Dahl, side 25

fangstområder, da amerikansk militærbasen ligger 10 km væk fra bopladsen Uummanaq. Allerede året efter tvangsflytningen, under Fangerrådet møde stilles erstatningskrav, for de tabte fangst og fangstområder. Igen på Fangerrådets møde i 1959 stilles erstatningskrav, begge blev ikke ordentligt behandlet. (Harlang, Lyngé & Nielsen 1999: 119-122) Avangersuup Kommunia genfremsatte Fangerrådets erstatningskrav fra 1959/60, efter Jens Brøsted og Mads Fægteborg udgav bogen "Thule - fangerfolk og militæranlæg" i 1985, men igen blev sagen fejlet ind under gulvet. (Harlang, Lyngé & Nielsen 1999: 165-166) Efter statsministeren Poul Nyrup Rasmussen under sit besøg i juli 1996, afslog undskyldning fra dansk side, kontaktede Hingitaq-53's formand Uusaqqak Qujaukitsoq og fra ICC's side Aqqaluk Lyngé advokaten Christian Harlang. Derefter gik sagen videre. Østre Landsret afsagde dommen at der skulle gives 500.000 kr. til Thule befolkningen, samt enkelte medlemmer skulle have erstatning på i alt 1.2565.000 kr., men retten til at få fangst området tilbage lykkedes ikke. Efter dommen undskylder statsministeren Poul Nyrup Rasmussen fra Folketingets talerstol, både på dansk og grønlandsk.¹²

7.6 Grønlands Forsoningskommission

Efter valget i 2013 i Inatsisartut tre partier skrev en koalitionsaftalen "Et samlet land - Et samlet folk". Koalitionsaftalen indeholdt at der skulle oprettes en Forsoningskommission, der senere blev godkendes af Inatsisartut. Grønlands Forsoningskommissionen blev nedsat i midt af 2014. Betænkningen "*Vi forstår fortiden. Vi tager ansvar for nutiden Vi arbejder for en bedre fremtid.*" blev afleveret i december 2017, indenfor aftalte tidsramme.¹³ For at forstår bedre nutidens postkoloniale eftervirkninger, blev Grønlands Forsoningskommissionen nedlagt. Man mente, hvis man kunne forstå og lært af konsekvenserne af befolkningens oplevelser fra overgangen fra koloni til ligestillet, samt samfundets kraftige udvikling efter kolonitiden blev ovre, kan eventuelt skabes en tryggere udvikling i samfundet. Kort sagt, samfundet skal kende landets historie, derefter skal de selv skrev historien.

---

¹² *Thulesagen (Sag om forflyttelse af beboere)*
[https://denstoredanske.lex.dk/Thulesagen - sag om forflyttelse af beboere](https://denstoredanske.lex.dk/Thulesagen_-_sag_om_forflyttelse_af_beboere)

¹³ Vi forstår fortiden. Vi tager ansvar for nutiden Vi arbejder for en bedre fremtid - Grønlandskommissionens Betænkning s. 8-9

Kommissionens første medlemmer som var udpeget af Naalakkersuisut, har fagligt kompetencer. Da kommissionen blev nedsat den 11. juli 2014 blev følgende medlemmer udpeget; *Jens Heinrich, Ph.d. i historie, Ida Mathiasen, folkeskolelærer, Aviâja Egede Lyng, cand. scient. i social antropologi, Klaus Georg Hansen, cand.mag. i etnografi, Amalia Lyng Pedersen, cand.psych. og autoriseret psykolog og æresmedlem Karla Jessen Williamson, Ph.D i antropologi.* I løbet af Grønlands Forsoningskommissionens arbejde skete en del udskiftninger af medlemmerne, hvor kun 2 af dem var med fra start til slut. Der skete udskiftninger af forskellige grunde, tre af de første medlemmer fik en ny arbejde, hvor der kan ikke kombineres med kommissionen. (Grønlands Forsoningskommission 2017: 11-12) Der nedsattes også den såkaldte Politiske følgegruppe som kunne kommentere og stille forslag for kommissionens arbejde. Følgegruppens medlemmer blev også udskiftet i løbet af de tre år, pga. ekstraordinært valg, hvor et parti blev ikke valgt, to af Inatsisartuts og følgegruppens medlemmer flyttede.

De holdes i alt 33 borgermøder i landet. På borgermøderne og på de debataftener fortalte mange borgerne deres egne personlige oplevelser. Medlemmerne undersøger også historiske udviklinger, som skete efter Grønland blev ligestillet i det danske rige. Medlemmerne finder de fire udfordringer, der fylder mest for tiden, og de fire er; *Efterveerne fra kolonitiden præger stadig et flertal af befolkningen, Mange borgere udtrykte følelsen af at være tilskuere til udviklingen, Sprogsituationen giver mange udfordringer og Bagtalelse af hinanden tynger, og der er behov for at identificere et fælles værdisæt.*¹⁴

Da Grønlands Forsoningskommissionen afleverede betænkningen, sluttede medlemmerne deres arbejde med syv forskellige anbefalinger. Nogle anbefalinger er, at Grønlands historie skal skrives af landets egen befolkning, derefter historien skal videregives til uddannelsesinstitutioner og sociale medier. Der skal skabes en Videncenter for historie og forsoning, der skal kunne udvikles metoder til forsoning med fortiden, for at undgå videregivet traumer til de næste generation. Forsoningsfonden skal også skabes, der skal kunne støtte forskninger og udviklinger af teorier og metoder, der kan gavne befolkningen med at forsoner med fortiden. Grønlandsk sprog skal styrkes uden at formindske at kunne tale med andre sprog. Og en af anbefalinger er der skal gives undskyldning, for nogle har brug for undskyldning for det, der blev behandlet under samfundsudvikling.

Efter næsten 3 år betænkningen blev afleveret, mente kommissionens æresmedlem at der var ikke sket noget politisk.

---

¹⁴ Grønlands Forsoningskommission 2017 s. 36

7.7 I dag

Flytninger fra bygder til byer var blevet normalt siden 1960'erne og siden har det ikke den ændret. Og i år 2020 ca. 60 procent af Grønlandske befolkning boede i fem største byer. Man kan se den i tabellen nedenfor, at i de sidste 40 år befolkningen i Grønland er stigende, befolkningerne i bygder er faldende. (Grønland i tal 2020, 7-8) Nuuk er tiltrukket blandt flytninger indenfor Grønland. I januar 2020 Grønlands befolkningstal lå på 56.081, og i Nuuk boede 18.326, mens i 6.879 boede i bygderne, (Grønland i tal 2020, 37)

Befolkningen efter lokaliteter			
	I byerne	Udenfor byerne	I alt
2020	48.985	7.096	56.081
2010	47.446	9.006	56.452
2000	45.719	10.405	56.124
1990	44.349	11.209	55.558
1980	37.954	11.819	49.773

Kilde: <http://bank.stat.gl/BEDST3>

8. Analyse

Jeg skal i denne analyse præsentere resultaterne interviewet, hvor jeg vil fokusere informanternes oplevelser som tvangsflyttede, og deres viden og meninger om Grønlands Forsoningskommission. Jeg valgte et par citater som jeg havde oversat fra grønlandsk til dansk, som kan forbindes med tvangsflytningens konsekvenser og vedkommendens følelser. Inden jeg sendte min spørgsmålene, har jeg lovet dem at jeg ikke vil oplyse deres navn i mit projekt, så jeg kaldte dem *Apersugaq 1*, *Apersugaq 2* osv.

Apersugaq 1: Den første er en mand på 57 år. Han var 11 år da han og hans familie blev tvangsflyttet. Inden de rejser laver familien alting sammen, tager på ammassætsfangst og sejler

en tur. Det gør ondt på ham, da hundene blev aflivet, dem brugte jo til at køre hundeslæde og hente kul med dem. Selvom dengang han var kun 11 år, kunne han huske hvilket dato de rejste fra Qullissat. De rejste fra Qullissat den. 16. juli 1972 og ankommet til Paamiut tre dage efter. De boede først på hotellet ca. i en uge, hvor de oplevede og hørte berusede folk, som er vrede og råbte efter hinanden, de var meget bange, for de var ikke vant til det. Efter at have boet på hotellet i en uge, flyttede de til de moderne boligblokke, som er fremmede for ham. Flytning til en anden by blev for meget for ham, overfaldene og skældsordene, blev kaldt som "Annagiat"¹⁵ Det var dårligt at bo i Paamiut. En af hans oplevelser

"Efter flytning blev jeg forvirret, for vi blev overfaldet hverdag af Paamiuts børn. En af overfaldene, kastede jeg med en sten på overfalds børnenes "formand", stenen sad fast på drengens hovedet. Jeg har nok næsten dræbte ham. -Derefter blev jeg sendt til min mor som boede i Nuuk."

I dag kan han stadig mærke tvangsflytningens konsekvenser. Nogen gang kan stadig høre skældsordene og følelsen at ikke være velkommen. Han har aldrig fået tilbudt at snakke med en psykolog. Da han blev behandlet med sin alkoholmisbrug, der blev han henvist til psykologen. Han betalt selv for psykolog samtalerne, der fik han at vide at han har PTSD¹⁶. Når hjemveen blev for meget, kommer tanken at begå selvmord stærkere. Han gik til psykologen for han vil komme over for denne tanke. Det har altid været svært for ham at tilpasse sig i ny samfund. Selv i dag kan han stadig sige at han har ikke noget hjemsted, selvom han har boet i Danmark og forskellige byer i Grønland. Men at bo i Qeqertarsuaq er bedre, for den ligger nær på Qullissat, og om sommeren kan han bare sejle til Qullissat.

Han ved at der findes Grønlands Forsoningskommission, og syntes at det er nødvendigt for mange har brug for det og at man skal tale om de fortiet begivenheder. Han mente også at kommissionen vil gavne befolkningen, især dem der blev tvangsflyttet. Han vil være taknemmelig, hvis der skal ske undskyldning fra dansk side og begivenhederne som minder om hans oplevelser skal skrives ned og udgives internationalt. Da hans alle familie og bekendte som har oplevet tvangsflytning få konsekvens, mente han også at mange skal får samtalehjælp at kunne komme over det, som de plejer at lave hver sommer i Qullissat.

---

¹⁵ Annagiat: det betyder noget i retning af 'dem der er kommet for at blive reddet'

¹⁶ PTSD, kan opstå efter voldsomme katastrofeagtige psykiske belastninger.
<https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/psyke/sygdomme/oevrige-sygdomme/posttraumatisk-stressforstyrrelse/>

Apersungaq 2:

Han var 14 år da han flyttede fra Qullissat for at studere, men kommer hjem til Qullissat hver sommer, indtil han fyldte 19. Da han var 19 år skulle Qullissat lukkes, og han kommer til Qullissat for at hjælpe sine forældre med at flytte. Han husker at være barn i Qullissat var meget dejligt, og i Qullissat boede skotte, danske og grønlandske som kommer fra forskellige steder i Grønland og Europa. Da Qullissat blev lukket, han og hans familie flyttede til Aasiaat, og han husker at det var meget ubehageligt at ankomme til Aasiaat. En af kommunalbestyrelsesmedlem råber efter dem at de har ikke noget at gøre i Aasiaat og at de skal rejse hjem. Som ung spillede de musik, og gennem musik mødte de andre unge fra Aasiaat, men for ham at bo i Aasiaat er meget anderledes end i Qullissat, nedgørelse blandt mennesker er meget synligt. Hans forældre skuffede meget over at bo i Aasiaat, de fik ellers et hus, men det viser sig at huset var meget i dårligt stand. Senere flyttede til boligblokke med andre Qullissarmiutter. Han syntes at det var meget synd for hans forældre, deres hjemve var så meget stærkt at de sagde ingenting, da de ikke ville se deres forældre sådan går de bare ud. Selvom denne familie følte hjemveen, levede de meget stærkt og fredfyldt, og forældrene drikke ikke. Hans mor som var socialhjælper dengang fik hun et job i kommunen, men uden et kontor. Hun har hjulpet mange tilflyttere fra Qullissat, selvfølgelig også andre mennesker. Men hans mor havde overgivet sig, hun havde det svært at klare livet var alt for tung. Nogle af unge og familie begik selvmord, for de kan ikke magte det. Han huskede at det var meget udfordrende at følte sig som fremmede, både for ham og de andre. Selvfølgelig går det godt for andre Qullissarmiutter. Han husker at mange Qullissarmiutter arbejdede og klarede godt som formand i fabrikker. Han har altid følt hjemveen til Qullissat, men først efter 40 år komme han hjem til Qullissat, med sin familie. Hans familie syntes at det var smukt og dejligt at være i Qullissat.

Han skriver også at da myndighederne sagde stop og lukkede Qullissat var det danskernes skyld og at de ikke skal benægte det. De blev ikke tilbudt at tale med nogen med deres oplevelser, og de kendte ikke noget til psykologer eller lignende. Mange af hans jævnaldrende blev misbruger af alkohol og hash. I deres tilfælde klare dette sammen, for de levede stærkt sammen som familie. Han støtter og finder det nødvendigt Forsoningskommissionen, for han mente Danmarks misgerninger er for mange. Og til sidst skriver han at det er nødvendigt at der findes Forsoningskommission.

“Grønland har brug for det, både fysisk og psykisk.”

Apersungaq 3:

Den tredje er en kvinde, som flyttede fra Qullissat som 9 årige. Hun husker at, den dag de rejste fra Qullissat var vejret dejligt og solen skinner. Hun og hendes familie flyttede til Qeqertarsuaq, men huskede dårlig rejsen til Qeqertarsuaq. Men hun mente flytningen var dejligt for hende, ifølge hende fordi hun ledte altid nye ting, som kan gøre hende glad. Fra den dag at tage næste skridt i livet, finde det hun altid spændende, og at skulle flytte igen, hang fast i hendes hoved. Hun har gået i seks forskellige folkeskoler både i Grønland og Danmark, hvor hun oplever, at hun får nye venner i den nye sted, så rejse de igen, også starter hun forfra. Konstant flytningerne efterlader også følte hun savn til at stå nært til andre mennesker. Hun finder udfordrende at blev råbt "*Annagiaq*" og "*Angerlarniarit*", som kan oversættes til; "*Du skal rejse hjem*". Det gør ondt på hende og andre tilflyttere, for hun og de andre kan ikke bare rejse hjem. Men senere blev hun venner med dem og plejer at være sammen med dem tit. Det er også den mest udfordrende for hende, at havde ikke noget at komme hjem til. Konstant ledte hun efter som hun kan kalde for hjem. Først 40 år efter kommer hun til Qullissat, der følte hun at dengang de blev tvangsflyttet, mistede hun en del af hendes sjæl. Og at have tilbragt et par dage i Qullissat rejste hun som en hel og ny mennesker. Hun plejer at snakke med andre Qullissarmiutter, fordi de følte at de har en specielt bånd sammen. Hun ved at der findes Forsoningskommission og synes at samfundet har brug for det. Men hun ved ikke om den vil gavne hende og hendes familie.

Apersungaq 4

Den fjerde var også en kvinde. Hun var omkring 16-17 år, da de flyttede til Sisimiut fra Qullissat. Dengang da de skulle rejse, finde hun det forvirrende at de voksne og ældre græd og sagde farvel til andre. Hun var forvirret, men også syntes at det er spændende at skulle rejse til en anden by, nok fordi hun var barn, men senere oplevede hun denne oplevelse voldsomt. Da de ankom til Sisimiut blev de hentet og de fik morgenmad i Sømandshjemmet. De blev flyttet fra hus til boligblok og alting var nyt for dem. Der er kun få møbler i lejligheden, fordi dere møbler kommer senere. Hun kan også huske at nogle gange manglede de mad og forældrene manglede også gryder osv. Hun græde tit sammen med sine søskende, for de savnede deres vante og trygge omgivelser og venner. De bydes velkommen, men oplever dens modsatte. Hun synes at det var slemt at blive kaldt "*Annagiat*" og "*Qimaasoq 72*", som kan oversættes som *Flytning 72*. Både hendes forældre har oplevet det, hun huskede da hendes forældre går på vejen, blev de råbt med onskabsfulde kommentarer mod dem. Den første år var meget svært

for dem, selvom hun oplever disse, mente hun ikke at hun har fået konsekvenser fra tvangsflytningen, fordi hun var psykisk stærk. Selvom hun mente at hun har ikke fået konsekvenser, længtes hun efter at se andre Qullissarmiutter, samt hjemveen til Qullissat. At blev tvangsflyttet til en anden by, måtte hun bruge mange kræfter til at tilpasse sig, for hun følte ikke at hun var blevet accepteret, fordi hun blev slået både fysisk og psykisk. Heldigvis disse skræmmende oplever vendte, at hun blev mere og mere accepteret.

Hun ved ikke meget om Grønlands Forsoningskommission, men hun vil ikke have at andre mennesker skal opleve tvangsflytninger. Hun ved heller ikke, hvordan undskyldningen kan bruges, selvom hun ved at det var meget hårdt at opleve tvangsflytninger, og dens eftervirkninger. Hun var lettet over at "tale" om sine oplevelser dengang, og synes det hjalp hende lidt. Hun ser sig som en der har undsluppet fra det, da hun skrev sådan i slutningen af sine besvarelser:

"Jeg ved det godt og hørte tit at mange Qullissarmiutter kunne ikke klare det, at de begyndte at drikke, selvfølge lykkedes også for de andre og jeg var en af dem."

Apersungaq 5

Apersungaq 5 er en kvinde på 63 år. Hun var 14 år, da hun og hendes familie blev tvangsflyttet. Hun tænkte ikke så meget på det og hun var ikke ked af det. Efter flytningen startede hun i skole med andre Qullissarmiutter i Sisimiut. Og senere studerede hun i USA og Danmark. Efter 10 år udenlandske ophold, kommer hun tilbage til Grønland i 2 år, for at finde sig selv igen. Hun syntes at det er mest hendes mor og lillebrødre var offer, dels fordi hendes mors familie og søskende blev splittet, for de flyttede til en lille bygd fra en by. Og for hendes brødre var det hårdt at skulle hurtigt falde til ro i den nye hjemsted. Apersungaq 5 blev hurtig selvstændig, og mente ikke at hun har fået konsekvenser og skader af tvangsflytningen. Hun skrev videre, hvordan hun tænker nogle gange;

"Sommetider tænker jeg selvfølge, hvordan vil se vores liv ud, hvis vi ikke blevet tvangsflyttet?"

Hun ved godt at der findes Forsoningskommission, men har ikke nærlæst dens opgaver og anbefalinger. Hun skriver også at, nogle af Qullissarmiutter fik uheldig konsekvenser. Nogle fik alkohol og rusmidler problemer, nogle blev overfuset med skældsord og blev kaldt for Annagiat. Ungerne slutter sammen og overfalder tilflyttere. Hun synes heller ikke at undskyldning vil ikke gavne, ved at skrive sådan;

"Hvis der gives undskyldning, for dem de blev fysisk og psykisk påvirket, deres sår kan ikke heles, efter min mening."

For længe siden begyndte at tænke hun, at livet skal gå videre. Efter at have været hjemme i 2 år, kommer hun tilbage til Danmark, for at studere til sygeplejerske, som hun finder det som meget vigtigt for samfundet. Hun kommer hjem, da hun blev færdig, og arbejdede som sygeplejerske i 36 år, og de sidste 30 år som leder. Hun har en stor viljestyrke og arbejder stadig.

Apersungaq 6

Hun var 7,5 år da de flyttede til Qeqertarsuaq. Det er hendes far, der har besluttet at de skal flytte til Qeqertarsuaq, for han ville ikke flytte langt væk fra Qullissat, samt hans fangstområde. Hun græd hver nat i det første år, fordi hun havde hjemve. Det var ikke noget galt med naturen i Qeqertarsuaq, men hun synes at alting var gammeldags, børnene og forholdene i Qeqertarsuaq, end dengang moderne Qullissat. Hun oplevede tit drillerier, blev slået råberier med: "Annagiat!" og "Rejs hjem, vi har ikke brug for jer her!" Hun skriver også at, hun kan stadig høre stemmerne som er ondskabsfulde råberier efter hende, og det gør stadig ondt på hende. Hendes forældre blev ellers lovet at, når de flytter til Qeqertarsuaq vil de beholde deres løn, at de ikke skal reduceres. Hendes far arbejdede i Kulminen og det var velbetalt job, men i Qeqertarsuaq får han under halvdelen af hans løn i Qullissat. Han var meget skuffet og irriteret, han blev meget sur, at befolkningen i Qeqertarsuaq begyndte at kalde ham *Suulorsuaq*, som kan oversættes til *Store Søren* eller *Sure Søren*. Hendes forældre begyndte at drikke mere, end de plejer at gøre, hendes hjemveen til Qullissat, forøges med de utrygge omgivelser. At være ude er det hendes tilflugtssted. Om sommeren sommetider måtte hun og hendes søskende sove ude i naturen. De brugte græsser som isolering, for at kunne holde varmen. Det blev så slemt at hun ville dræbe sin egen far, fordi han altid slår hendes mor. Hun plejer at slås med sin far, hun blev endda stærkere end sin far. I 1974 var hun i Bramming i Danmark i tre måneder. Hun boede i meget gode plejefamilie, som hun ville ellers ikke forlade. At bo dem var meget vidunderligt og der fandt hun ud af, at voksne mennesker kan lege med børnene. Efter opholdet kommer hun hjem til Qeqertarsuaq. Andre børn blev hentet af deres forældre, hun blev glemt at hendes berusede forældre, som blev overrasket da hun kom ind til huset med sin kuffert, som hun måtte slæbe den gående helt fra heliporten. Hun var misundelig over for andre børn som blev hentet af deres familie, mens hendes forældre festede med højt musik og glemte hende. Fra den dag begyndte hun at sørge for det hele. Hun arbejdede i fabrik, og under sommerferien plejer hun at rejse til Qasigiannuguit for at arbejde i fabrikken, for hun ville ikke bo sammen med sine forældre. Hun har ikke fået hjælp noget som helst for disse oplevelser. Selvom hendes barndom var forfærdelig, drikker hun ikke alkohol. Men hun som ung eksperimenterer hun alkoholen, men droppede det, da hun fandt ud af alkohol ikke gavnede hendes krop og kan

ikke tåle det. Til i dag vil hun hjem til Qullissat og hun plejer at sige, hvis Qullissat blev genåbnet vil hun flytte tilbage og aldrig forlade Qullissat. 40 år efter lukningen af Qullissat, kommer hun endelig hjem til Qullissat. Inden hun kommer til Qullissat forestillede hun sig ellers at hun vil græde meget, når hun ser Qullissat første gang efter lukningen. Men da hun kan se den, var naturen og havet var meget smukt, hun var meget lykkeligt. Det var meget forbløffende, at hun ikke engang følte tristhed. Da hun trådte jorden, følte hun at gense sin elskede, som hun havde ikke set i meget lang tid. Hun skriver videre, hvordan hun følte dengang;

“Det er som den har bare ventet på mig. Tryghed. Det er som at være hel igen. Det er som at få familie, jeg følte en stor lykke den dag.”

Hun har aldrig kommet over hjemveen til Qullissat. Det er ligegyldig for hende, hvor hun befinder sig i verdenen, det er nok til hende at hvis hun har et sted at sove.

Hun har aldrig hørt om Grønlands Forsoningskommission, men hun synes at der skal gives undskyldning, ligesom andre har gjort det ude i verdenen. Disse tvangsflytninger og eftervirkninger kostede psykisk dyrt. I dag har hun kronisk stress, at hun ikke kan få hjælp både i Grønland og i Danmark. Hun ventede at hun kunne blive førtidspensionist. Hun afsluttet sine besvarelser;

“Tænk, at jeg vil være selvstændig som Psykoterapeut og som Supervisor, som jeg er uddannet til. Jeg vil så gerne ellers hjælpe de andre, som har lignende oplevelser som jeg.”

9. Sammenfatning

Hjemveen til Qullissat har der altid været for de informanterne. Nogle af dem flyttede ind til de moderne boligblokkene, da de blev tvangsflyttet, og boligblokkene føltes som fremmede for dem. Følelserne om at ikke være velkommen og som fremmede, og havde ikke noget at hjem til. Overfaldene og skældsordene som “Annagiat” havde alle informanterne har oplevet. De har måttet brugte mange kræfter til at tilpasse sig, for at kunne accepteres. Følelserne som mindreværdig og at være tilskuer til eget lands udvikling. Nogle af dem tvangsflytningen ser den som har givet en styrke, mens andre har fået konsekvenser af det, som er der endnu. Det blev også nævnt at det er danskernes skyld at de blev tvangsflyttet, at det er danskernes misgerninger.

Informanternes viden om Grønlands Forsoningskommission er forskelligt. Halvdelen af dem ved lidt om den, en af dem har aldrig hørt om den og resten er godt kendt med den. De er enige med at der findes en forsoningskommission og at de vil gavne samfundet. De er enige med at der er findes forsoningskommission, at den kunne være vejen til bedre forståelse til Grønlandske samfundets historie. Men de er blandede meninger om den vil gavne samfundet. Halvdelen vil have at der skal ske undskyldning til dem de blev tvangsflyttet, mens andre ved ikke hvordan undskyldningen vil gavne dem og samfundet. Informanterne mente også at det er meget befriende at kunne "tale" om deres oplevelser som tvangsflyttede, hvor de også giver udtryk at det betyder meget for dem, at jeg er interesseret og vil gerne skrive om dem.

10. Diskussion

Selvom kolonitiden i Grønland er ophørt og er indlemmet i de danske rige, havde Danmark stadig indflydelse i udviklingen af de grønlandske samfund. Under og efter kolonitiden har danske regering tvangsfjernede befolkningen fra kysten til de *bedst egnede byer*. Danmark som tidligere kolonimagt er den stadig *leder* til samfundets udviklingen, både politisk og økonomisk.

Hvis vi vender tilbage til Saids teori så ligger danskerne som Vesten og grønlænderne som Orienten. Danmark som orientalist er en del af Grønlandske samfundets moderniserings udvikling. Med dansk økonomisk støtte skete det samfundsudvikling, for at forbedre levevilkår og økonomisk udvikling i Grønland. Grønlændere som har "kun" været f.eks. lejere, hjemmegående mor, fangere og arbejdede som kul brydere havde ingen kvalifikationer til at foretager industriudviklingen i Grønland, mens danskerne har kvalifikationer. Dermed udsendtes mange danske arbejdere, f.eks. læger, sygeplejersker, lærere og håndværkere. Man havde forventninger til, at grønlænderne skal oplæres af danskerne, hvor de senere i fremtiden kunne de overtager styringen af arbejdspladser. (Skydsbjerg 1999-17-20) Så Danmark som human og udviklet land, hjælper *uudviklet* og afvigende Grønland.

Med Vestens litteraturer og medier kan forestillinger om Orienten forekomme. Med danske medier blev Grønland fremstillet som fattig og tilbagestående, og grønlænderne burde mere som danskere. Og Landshøvdingen P. H. Lundsteen via Grønlands Radio havde kritiseret grønlænderne, og mener at grønlænderne er dovne og har opnået alt for lidt. Sådanne forestillinger blev kommenteret af grønlænderne. Augo Lyng kommenterer Landshøvdingens foredrag, at grønlandske samfund har vanskeligt modvind og at det skyldes sprogproblemer

mellem danskere og grønlandere. De to har forskellige holdninger, den første mente at udviklingen går for langsomt, og den anden mente at man har brug for mere tid til at tilpasse sig. (Olsen 2005:54)

Da Inughuit blev tvangsflyttet, siger altid danske myndigheder at det er selv Inughuit ønskede at flytte. I medierne og blev de omtales det at flytningen sker frivilligt. Men Inughuit blev flyttet med tvang fra danske myndigheder. Inughuit befolkningen blev flyttet, for at give pladsen til amerikansk militær.

“Desuden var Danmark (moderlandet) jo ikke heller fri for amerikansk økonomisk og politisk indflydelse.”¹⁷

Det er så ifølge Saida's teori at det er gavn for Vesten, som i dette tilfælde er Danmark. Danske myndigheder tvangsfjernede Inughuit, og give pladsen til USA, som vil gøre den til militærbase, for at opretholde sine internationale relationer til en stormagt USA.

Ifølge Said, har Vesten også økonomiske interesser. Qullissat blev lukket, da dansk regering mente, at kulminen i Qullissat kan ikke betale sig og underskuddet var voksende, og det gavner denne *underskudsforretning* staten ikke. (Dahl, 1986:51) (Sørensen 2013:94)

I Fanons teori dannes klasser, med de forskellige klassificering og fordomme bemærkes. Der er forskelsbehandling mellem de danske og grønlandske arbejdere. Man havde forskellige lønforhold, danske statsansatte i Grønland fik 25% mere i løn, i forhold til grønlandske kolleger. (Olsen 2005:71) Danskerne har bedre jobmuligheder end de grønlandske. F.eks. dengang skete også at en faglært grønlandske maskinist arbejdede i 10 år som formand og tager sig af det administrative opgaver. Han søgte ellers at afløse pensioneret chef, men blev fundet at han er for ung til stillingen, og der tilføjes at en grønlander kan ikke sættes til at styre en anden grønlander. Han sagde op i protest mod at en yngre dansk blev ansat. Men den nye dansk chef kunne ikke klare jobbet og rejste hjem et par år efter. (Olsen 2005:65-66)

Ifølge Sartre i Fanons bogs forord, har grønlandernes identitet forandret af danskerne. De blev blot tilskuer, mens danskerne arbejdede i deres eget land. Følelserne som værdiløs og afmagt opstod, hvor de ikke kan gøre en forskel. Der skabes også klassefordeling af befolkningen og fordomme. Hvor grønlanderne finder plads nederste af klassen, hvor de blev reduceret til blot tilskuer, uden at kunne ikke med til skabelsen af en moderne samfund, som er eget land. Det gælder også for de tvangsforflyttede. De tvangsforflyttede blev tit kaldt “Annagiat”, som er nærmest fordom, for dem der flyttede fra Qullissat. Måske er det fordi uvisheden, der skabte

---

¹⁷ Viemose 1976, side 74

denne fordom, man ved jo meget lidt om hvorfor blev Qullissat lukket. Tilflyttere fik også nederste af rangklassen, hvor de fik forskelsbehandling. F.eks. Apersungaq 2's mor fik ellers job i kommunen, men uden kontor.

11. Konklusion

Efter Grønland blev indlemmet til de danske rige, skete det store samfundsforandringer. Grønlændernes levestandard skulle svare til Danmark, gerne i løbet af få år. For at opnå denne niveau, måtte man samle befolkningen i få byer, frivillig eller nødvendigvis med tvang. Blandt de tvangsforflyttede opstår mange følelser på én gang. Afmagt, en gådefuld fremtid, usikkerhed og uvidenhed hvorfor man skulle tvangsfjernes. De tvangsforflyttede har forskellige viden og meninger om Grønlands Forsoningskommissionen, men synes at samfundet har brug for Forsoningskommissionen.

Jeg var interesseret hvad der var sket, dengang man lukkede mange byer og bygder. Moderniseringen af Grønland slår igennem. For at forbedre grønlændernes sundheds og levevilkår påbegyndtes byggeaktivitet. Grønlænderne kunne ikke fuldførte disse opgaver alene, derfor kom der mange danskere for at arbejde. Der opstå grønlændernes mindreværdsfølelser og følelser som fremmede og tilskuer til landets udvikling. Med denne modernisering ændredes grønlændernes bosættelsesmønster. Administrationen blev samlet i Nuuk og befolkningen blev koncentreret i byer. Centralisering af befolkningen medførte at med tvang lukkede man bosteder og forflytte pågældendes indbyggere. Og siden da indbyggere i byer er stigende. Selv i dag befolkningen foretrak at flytte til Nuuk. Alene i et år flyttede 475 mennesker til Nuuk.¹⁸

Da de blev tvangsflyttet, følelserne omkring rodløshed og hjemveen opstår. De kunne ikke bare flytte tilbage, deres hjemby er jo slettet fra kortet. Kort sagt: de har ikke noget at komme hjem til. Under min undersøgelser fandt jeg også ud af, at deres oplevelser efter tvangsflytningen var barske og de tvangsflyttede oplevelser er forskelligt. Nogle af tvangsflyttede har fået konsekvenser, som endnu er der, men for de andre er den som bare havde givet dem en mentalt styrke. Deres oplevelser som tvangsflyttede, havde skabt et særlig bånd, som de vedrørende ejer. Selv i dag kan de selv mærke det, når de møder hinanden. For dem betyder meget at de kommer fra Qullissat, og er meget stolt over at kunne præsentere sig selv som Qullissarmioq. Man kunne tydeligt mærke at de er stolt over det.

Som skrevet i problemformulering så ville jeg gerne vide om de tvangsflyttede kendte noget til forsoningskommissionen har jeg blandt andet stillet dette spørgsmål til informanterne. Og dette viste at nogle informanterne først finde ud af, at der findes en forsoningskommission, som handler om dem selv, da jeg selv nævne den i spørgsmålene. De synes at det er vigtigt, at man har oprettet en Grønlands Forsoningskommission, dels fordi vores viden om vores eget

---

¹⁸ <https://sermersooq.gl/da/2021/02/nuuk-vokser-trods-corona/> besøgt 8. juni 21 kl. 00:08

samfundets historie er ikke særlig stor og at vi selv skal skrive om vores historie, med grønlandske øjne. Tvangsflyttede har brug for, at der skal ske tilkendegive konsekvenserne af tvangsflytningerne, for at undgå at videregive dem til næste generation. Jeg fandt også ud af, tvangsflytningerne er ikke alene dårlig, nogle af tvangsflyttede finde det, at tvangsflytningen har givet dem styrke, for at kunne klare sig selv. Men de vil gerne vide, hvorfor Qullissat blev lukket.

Jeg var ellers interesseret, hvordan Inughuit eller de fra andre byer og bygder oplever flytningen, da jeg mente at oplevelserne vil være anderledes end fra dem fra Qullissat.

Det kan godt være at Danmark ændrede Grønlands status som koloni til ligestillet i de danske rige, for at opretholde anerkendelse og for at undgå indberetninger til FN. Da danske myndighedernes handle måde modsiger FN's kolonipolitik.

Referencer

Botofte, John & Jensen, Lars

2006 *Edward Said*, MT. Hopeless Produkt og Kult

Dahl, Jens

1986 *Arktisk selvstyre*, Special-Trykkeriet Viborg a-s

Haagen, Birte

1977 *Qutdligssat - EN KULMINE I GRØNLAND. Om nedlæggelsen af kulbruddet og byen*, BH-forlag

Harlang, Christian, Lyng, Aqqaluk & Nielsen, Henrik Karl

1999 *Retten til Thulelandet*, Forlaget DIKE ApS

Kvale, Steinar

1997 *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. Hans Reitzels Forlag

Olsen, Tupaarnaq Rosing

2005 *I skyggen af kajakken*, Forlaget Atuagkat

Pedersen, Mikkel Venborg

2017 *Danmark En kolonimagt*, Forfatterne og Gads Forlag A/S

Said, Edward W.

2002 *Orientalisme. Vestlige forestillinger om Orienten*, Roskilde Universitetsforlag

Viemose, Jørgen

1976 *Dansk kolonipolitik i Grønland*, Special-Trykkeriet Viborg a-s

Grønlandsk kultur- og samfundsforskning 2010-12, Ilisimatusarfik/Forlaget Atuagkat 2013

Grønlandskommissionens Betænkning 1

1950 *Indledning. Placering og udformning af bebyggelser. Den fremtidige anlægsvirksomhed*. København

Grønlands Statistik

2020 *Grønland i tal 2020, 2. udgave*

Bilag

Spørgsmål

På grønlandsk

- Suiassuseq
- Ukiut

- Qassinik ukioqarpit najugarisarsi matuneqarmat?
- Qanoq nuutsitaaneq eqqaamasaqarfingaajuk?
- Nuutsitaanerit ilinnut qanoq sunniuteqarpa?
- Najugariligarni avatangiiserilikkatit qanoq misiginarpat?
- Nuutsitaanerni qanoq kingunerluuteqarpit?
- Illoqarfimmut annermut nuutsitaanerpit kingorna unammillernartoqarsimava?
- Unammillernartoqarsimappat – qanoq qaangerpigit?
- Periarfissinneqarsimavit tarnip pissusaanik oqaloqateqarnissamik?
- Periarfissaqarsimaguit, kiap oqaloqateqarnissannik periarfissippaatit?
- Nalunngiliuk Saamaateqatigiinnissamik isumalioqatigiisitaqartoq?
- Ilisimangukku: Isumaqarpit inuiaqatigiit pisariaqartikkaat?
- Isumaqarpit Saamaateqatigiinnissamik isumalioqatigiisitaq ilissinnut nuutsitaanikunut iluaqutaassasoq?
- Saamaateqatigiinnissamut isumalioqatigiisitap kissaatingaa utoqqatsertoqassasoq, isumaqarpit utoqqatserneq naammassasoq?
- Allatigut qanoq iliortoqarsinnaangaluarpa?
- Nalunngisaqarpit imaluunniit ilisimasaqarpit nuutsitaanerup kingorna kingunerluuteqarsimasunik?

På dansk

- Alder
- Hvor gammel er du da deres by/bygd blev lukket?
- Hvordan husker du tvangsflytningen?
- Hvilket indflydelse havde tvangsflytningen?
- Hvordan føles de nye omgivelser i dit ”nye” hjemby?
- Hvilke konsekvenser har tvangsforflytning medført?
- Havde du nogle udfordringer efter du blev tvangsforflyttet til et større by?
- Hvis du havde det - hvordan kom du igennem disse?
- Fik du en mulighed om at få snakket med en psykolog?
- Hvis ja, hvem gav dig denne mulighed?
- Ved du at der findes en Forsoningskommission?
- Hvis ja: Synes du at samfundet har brug for den?
- Synes du at Forsoningskommissionen vil gavne jer, dem der har oplevet tvangsflytning?

- Forsoningskommissionen vil have undskyldning, synes du at ordet "Undskyld" er nok?
- Hvad andet synes du ellers der skal gøres?
- Kender du nogen som har fået konsekvenser efter at være blevet flyttet?

Artikler

Conrad, Sebastian, "Kolonialismus und Postkolonialismus: Schlüsselbegriffe der aktuellen Debatte", Aus Politik und Zeitgeschichte (APuZ) 62 (2012:44-45), 3-9, oversat fra tysk af Ebbe Volquardsen

[https://denstoredanske.lex.dk/Thulesagen - sag om forflyttelse af beboere](https://denstoredanske.lex.dk/Thulesagen_-_sag_om_forflyttelse_af_beboere)

<https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/psyke/sygdomme/oevrige-sygdomme/posttraumatisk-stressforstyrrelse/>

<https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/psyke/sygdomme/oevrige-sygdomme/posttraumatisk-stressforstyrrelse/>

Forsidebilledet

<https://structurae.net/en/structures/blok-p> besøgt 17. juni 2021 00:18